

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 14/2009 vp

Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi: Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä toukokuuta 2009 lähettäessään valtioneuvoston selonteon Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi: Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko eduskunnalle (VNS 5/2009 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat halutessaan antaa lausuntonsa maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maaseutuneuvos Eero Uusitalo, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Pentti Kananen, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtaja Juha Ruippo, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Lisäksi Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC on antanut kirjallisen lausunnon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tarkastellut valtioneuvoston selvitystä erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden näkökulmasta. Kuten selonteossa todetaan, vaikuttavat palvelujen riittävyys ja saatavuus maaseudun pysyvien ja vapaa-ajan asukkaiden elämänlaatuun ja maaseudun elinvoimaisuuteen. Hallituksen tavoitteena on kansalaisten julkisten palvelujen saatavuudesta huolehtiminen alueen väestötiheydestä ja etäisyyksistä riippumatta olosuhteet huomioonottaen. Tämä edellyttää nykyisten rakenteiden muuttamista ja alueiden olosuhteisiin ja tarpeisiin pohjautuvia joustavia ratkaisuja.

Valiokunta yhtyy selonteossa esitettyyn näkemykseen siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelujen

turvaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska maaseutukunnissa väestö vähenee ja vanhenee. Selonteossa on käsitelty yksityisen sektorin ja järjestöjen roolia palvelujen toteuttamisessa. Selonteossa korostetaan tarvetta vahvistaa järjestöjen roolia sekä kumppanuutta palvelujen tuottamisessa julkisen sektorin kanssa.

Valiokunta pitää yhteisöllisyyden lisäämistä sekä julkisen vallan ja kolmannen sektorin uusien toimintamuotojen kehittämistä tärkeinä. Valiokunta korostaa kuitenkin samalla, että erityisesti harvaan asuttujen alueiden kannalta on välttämätöntä säilyttää julkisen sektorin vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä.

Palvelujen kehittämisessä tarvitaan eri sektorirajat ylittävää yhteistyötä ja hallinnollisten ra-

jojen madaltamista. Kuten selonteossa todetaan, on lähipalvelujen turvaamiseksi hyödynnettävä yhteispalvelupisteitä, palveluinnovaatioita ja uutta teknologiaa, kuten esimerkiksi laajakaistapalveluihin perustuvaa telelääketiedettä. Vanhusten mahdollisuuksia asua turvallisesti kotona voidaan parantaa kehittämällä omaishoitoratkaisuja ja liikkuvia palveluja sekä tarjoamalla kotiapua ja monipuolisia kotipalveluja. Valiokunta pitää tärkeänä, että lähipalvelun käsitettä pyritään selonteon mukaisesti tarkentamaan.

Myös maatiloilla on selonteossa nähty olevan kasvava rooli uusien hyvinvointipalvelujen rakentamisessa. Tästä mainitaan esimerkkinä niin sanottu Green Care -toiminta, jossa luontoympäristö nivotaan osaksi hoivapalvelujen sisältöä, mikä voi tuoda uusia työmahdollisuuksia niin tiloille kuin muille maaseudun yrityksille ja toimijoille sekä parantaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sisältöä, määrää ja alueellista saavutettavuutta.

Myös maaseudulla vapaa-aikoina asuvat tarvitsevat muun muassa sosiaali- ja terveystoimen palveluja. Selonteossa tähdennetään kansalaisten tarvetta saada palveluja joustavasti myös siinä kunnassa, missä vapaa-ajanasunto sijaitsee. Valiokunta toteaa, että erityisesti terveyden ja sairaanhoidon palveluissa on tarpeen kehittää kuntalaisten mahdollisuuksia valita terveyskeskus tai sairaala, jossa kuntien vastuulla olevat terveyspalvelut annetaan.

Väestön ikääntyminen ja muut toimintaympäristön muutokset johtavat myös maaseudulla työvoiman saatavuusongelmiin. Sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstövajeissa on suurta alueellista vaihtelua. Esimerkiksi terveyskes-

kuksista noin neljänneksessä vajeet olivat viime vuonna yli 20 prosenttia. Myös terveyskeskusten hammaslääkärivaje on huomattava (noin 16 prosenttia). Muissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmissä vajeet olivat keskimäärin 5 prosenttia. Suhteellisesti suurimmat vajeet olivat erityislastentarhanopettajien, sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalihojaajien ryhmässä. Sosiaalityöntekijän vakansseista noin neljännes on hoidettu määräaikaisilla työntekijöillä, mikä johtuu erityisesti kelpoisuusvaatimukset täyttävien sosiaalityöntekijöiden määrän riittämättömydestä.

Selonteon mukaan hallitus huolehtii osaavan työvoiman saatavuudesta koko maassa ja tukee sekä kotimaisen että ulkomaisen työvoiman sijoittautumista maaseudulle. Työvoiman saatavuus maaseudulla edellyttää sosiaali- ja terveyspalvelujen rakennemuutosten edistämistä Paras-hankkeen linjausten mukaisesti. Kuten selonteossa todetaan, on lisäksi tarpeen kehittää työelämän laatua ja varmistaa työmarkkinoilla olevan henkilöstön osaaminen ja jaksaminen, parantaa ikääntyvien työkuntoa, tukea myöhäisempää eläkkeelle siirtymistä erilaisten joustavien työaikaratkaisujen ja -järjestelyjen kautta sekä herättää kansalaisten kiinnostus maaseudun työpaikkoihin.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Håkan Nordman /r
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Markku Pakkanen /kesk
jäs.	Maria Guzenina-Richardson /sd	Päivi Räsänen /kd
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Jukka Mäkelä /kok	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.